

3. Розробка соціоігрового стилю роботи і спілкування вихователів. Це потребує навчання фахівців режисурі занять, режисурі побудові й реалізації ситуацій з метою забезпечення тотальної зацікавленості предметом. А значить – навчати фахівців сценарній майстерності.

Кожна ситуація - це певна мізансцена. Зміна мізансцен на занятті має істотно допомагати дітям переключатися. Чим частіше змінюються мізансцени, місця діяльності, пози, емоційна палітра дітей, тим активнішою, працездатнішою і продуктивнішою буде їх нервова діяльність. Чим створюються сприятливі умови для здоров'язбереження, підвищується опірність дитячого організму нервовим стресам тощо.

4. Озброєння фахівців технологією і методиками ошасливлення дитини, заради формування у дітей особистісного ядра благополуччя.

5. Оновлення практичних форм, що ведуть дитину до самореалізації та благополуччя. Тобто, зробити освітній процес привабливішим для дітей (практично, предметно, емоційно), забезпечивши їм ефективно та екологічне спілкування один з одним та оточуючим світом, що посприяє розвитку активної життєтворчої позиції вихованців. В той же час, такі нові форми збагатять педагогічний інструментарій сучасного вихователя.

Отже, проблема системного формування психологічних основ «щасливої» людини, починаючи з найперших онтогенетичних періодів її, потребує уваги суспільства і фахівців, задля забезпечення соціально-психологічного благополуччя дошкільників у сучасних умовах.

УДК 373.2.091.212-044.332:37.2.018.593

Яловега А.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – д.п.н., проф. **Гнізділова О.А.**

АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ПРИВАТНОГО ЗДО

Стаття присвячена проблемі адаптації дітей дошкільного віку до умов приватного ЗДО. Автор наводить порівняльні результати проведених досліджень перебігу адаптації молодших дошкільників в умовах приватного ЗДО.

Ключові слова: адаптація, садок, заклад дошкільної освіти, приватний заклад дошкільної освіти, ЗДО.

Постановка проблеми. Вступ до дитячого садка – відповідальний і одночасно складний період в житті дитини. З моменту першого знайомства з вихователем, дітьми групи, відвідання дитиною

групи садочка або прогулянки територією закладу, розпочинається процес адаптації дитини до ЗДО.

Науковці Н. Гавриш та Н. Шкляр трактують поняття адаптація як комплексне явище соціального буття особистості, універсальну властивість людини, що дає їй змогу засвоїти соціально корисні стандарти поведінки, ціннісні орієнтації та гармонізувати взаємозв'язки з новим соціальним оточенням. У сфері ж дошкільної освіти під адаптацією до ЗДО розуміють процес пристосування організму дитини, активне засвоєння прийнятих у садку норм і оволодіння відповідними формами спілкування й діяльності дитиною в умовах закладу дошкільної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Звернення до дослідження проблеми адаптації дітей до умов закладу дошкільної освіти можна зустріти в працях відомих науковців Н. Аскаріної, Л. Белкіної, Н. Ватутіної, Л. Венгера, Л. Виготського, Н. Гавриш, О. Гнізділової, Д. Ельконіна, О. Запорожця, О. Леонтьєва, С. Пашукової, С. Рубінштейна, Р.В. Тонкова-Ямпольської, В. Холмовської, Н. Шкляр та ін. Аналіз досліджених наукових джерел свідчить, що питанню адаптації дітей до умов закладів дошкільної освіти психологи, педагоги, психіатри та медичні працівники приділяють значну кількість уваги, здійснюючи свою дослідницьку роботу на базі державних садків. Попри це, нажаль, осторонь залишається дослідження особливостей протікання адаптації у дітей, що відвідують популярні нині приватні ЗДО.

Мета статті: дослідження адаптації дітей молодшого дошкільного віку до умов приватного закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Проведене нами дослідження здійснювалося на базі приватного центру раннього розвитку «Дитяче королівство» м. Харкова. В експерименті брало участь 8 вихованців молодшої вікової групи міні-садка центру. У ході констатувального етапу експерименту нами було здійснено педагогічне дослідження щодо визначення рівнів адаптації новоприбулих дітей молодшого дошкільного віку до приватного закладу дошкільної освіти. Зазначимо, що визначаючи наявні у дітей адаптаційні рівні ми спрямовували увагу на обстеження фізіологічних та соціально-психологічних показників адаптації.

Дослідницька діяльність здійснювалася за такими методиками: методика Н. Ватутіної «Визначення рівня адаптації дітей», за змістом якої досліджувалися фізіологічні та соціально-психологічні показники адаптації; «Адаптаційний лист» з метою детального вивчення адаптаційного періоду кожного з малюків у межах закладу; анкетування батьків за анкетною «Чи готова ваша дитина до вступу в ЗДО?» з метою збору актуальної інформації щодо особливостей

розвитку та життя дитини до вступу в групу міні-садка, та експрес-бесіда, розроблена Л. Стреж, з метою здійснення моніторингу адаптаційного процесу поза межами закладу дошкільної освіти; опитування-анкетування педагогів, що співпрацюють з дітьми групи за анкетною-опитувальником Л. Стреж.

Дослідження стану адаптації дітей молодшого дошкільного віку за результатами проведених нами на констатувальному етапі дослідження заходів показало, що серед обстежених дітей за методикою Н. Ватутіної І (важкий) адаптаційний рівень було виявлено у п'ятох дітей групи, що становить 62,5% від загальної кількості вихованців; ІІ (середній) рівень адаптації виявлено у трьох дітей що складає 37,5%; ІІІ (легкий) рівень адаптації виявлено не було. Проведене ж анкетування батьків перед входженням дітей до приватного ЗДО свідчить, що готовність до вступу в ЗДО виявлено у двох дітей, «умовну» або недостатню готовність до вступу в садок виявлено у п'ятох дітей, в однієї ж дитини було прогнозовано важку адаптацію або загалом дезадаптацію.

Опитування педагогічного колективу показало, що у дітей спостерігаються певні складнощі у поведінковій, емоційній, мовленнєвій, соціальних та пізнавальних сферах життя в межах ЗДО, а саме, труднощі у взаємодії із дітьми групи, нестабільний емоційний фон, збудження, знервованість; відсутність міцного сну та тривале засинання; зацікавленість більшістю дітей окремими предметів та явищами навколишнього світу; низький рівень наполегливості та самостійності серед дітей, неслухняність, вередування, агресія; напруженість психомоторики, похвалюваність жестикуляції дітей, порушення мовної поведінки, затримка мовного розвитку, не сформованість комунікативних навичок, мовчазність тощо. Опитування ж батьків, дало змогу визначити, що, у значної кількості дітей визначається важке емоційне напруження під час розставання з батьками; поганий сон; прояв у деяких дітей інтересу та бажання відвідувати садок або небажання відвідувати заклад без дотримання певних умов, домовленостей тощо.

Аналізуючи усі отримані результати, підсумуємо, що усі обстежені нами діти на початковому етапі мали І (складний) та ІІ (середній) адаптаційні рівні, а отже вони мали потребу в здійсненні корекційного впливу, спрямованого на покращення перебігу адаптації.

Формувальна робота спрямовувалася на вживання заходів з полегшення емоційного стану, зняття напруги в дітей, покращення сну, формування у малюків соціальних взаємин, впевненості у встановленні комунікативних та міжособистісних взаємин з педагогами та однолітками, полегшення процесу розставання з батьками та входження дитини у групу на початку дня, встановлення довірливих

відносин між педагогом та дитиною, організацію комфортного та безпечного середовища для дітей тощо.

Зміст розробленої програми охоплював використання наступних видів та форм діяльності: ігри з Су-джок тренажерами; організація та проведення рухливих і дидактичних ігор; читання та слухання художніх творів на морально-етичні теми, про дружбу, відвідування дитячого садка; складання педагогами та слухання дітьми терапевтичних казок, в основу сюжету яких покладаються ситуації з життя вікової групи; ізотерапія застосовувалася з метою зняття емоційної напруги у дітей, виявлення творчих здібностей, піднесення настрою, встановлення позитивного контакту між дитиною та педагогом; пальчикові вправи були обрані з метою зацікавлення дитини, зняття емоційного та моторного напруження, розвитку координації рухів, встановлення взаєморозуміння між педагогом і малюками.

Наша формувальна методика окрім безпосередньої роботи з дітьми охоплювала і взаємодію з батьками молодших дошкільників (консультації, індивідуальні бесіди, пам'ятка для батьків тощо). Також батькам пропонувався перелік казок, мультиплікаційних фільмів для читання малюкам перед вступом та безпосередньо у адаптаційний період. Серед таких творів було надано терапевтичну казку «Ведмежатко і дитячий садок».

Батькам дітей, які важко переживали адаптацію до дитячого садка та виявляли протести, страх відвідування закладу, надавалась пропозиція використати техніку «Історія іграшки». Відповідно до неї, педагогами складалась історія про іграшку, яка живе в груповій кімнаті або шафці малюка й нетерпляче кожного дня чекає на неї. Цю історію, відповідно до ситуації, педагоги або батьки повідомляли дітям, що в свою чергу мало мотиваційний вплив для бажання дітей відвідувати заклад дошкільної освіти. Вихователі ж підтримували цю «легенду» та тривалий час розповідали від ім'я іграшки про її нові пригоди.

Після проведення корекційних заходів ми здійснили повторне дослідження рівнів та особливостей перебігу адаптації до приватного ЗДО, що здійснювалось за тим же переліком наукових дослідницьких методів.

Згідно з повторним проведенням обстеження за методикою Н. Ватутіної кількість дітей молодшої дошкільної групи приватного міні-садка, у яких визначається III (легкий) рівень адаптації до умов ЗДО, становить 5 дітей – 62,5%, II (середній) рівень встановлено у трьох дітей – 37,5%, I (важкий) рівнем адаптації до умов приватного міні-садка виявлено не було. Зазначимо, що в порівнянні з результатами на початку адаптації кількість дітей, що мають I рівень адаптації після проходження експериментальної педагогічної методики

змінилася у порівнянні з попереднім значенням. Суттєво збільшилася кількість дітей, результати повторного обстеження яких показали III (легкий) рівень адаптації. До складу цієї групи увійшли малюки молодшого дошкільного віку, що у ході первинного дослідження входили до I та II рівнів адаптації. На II (середньому) рівні адаптації збереглася та ж сама кількість дітей, проте, саме дитячий контингент зазнав змін. Так, до цієї групи перейшли молодші дошкільники, що до початку впровадження методики за ознаками відносились до I адаптаційного рівня. Отже, за умови впровадження нашої педагогічної розробки достатньо швидко діти покращать свій адаптаційний показник.

Аналіз обробки даних, що були надані батьками та педагогами у ході повторного опитування також показали наявність суттєвих змін. Так, на думку педагогів діти стали більш стримані, різкі емоційні коливання наразі відсутні, хоча інколи мають місце незначні прояви збудженості та знервованості серед малюків; покращився сон та зменшився час засинання; ігрова та навчальна діяльність більшості дітей відзначається активністю, допитливістю, самостійністю та наполегливістю. Зазнала змін поведінка дітей, малюки стали більш слухняні, зменшилася кількість конфліктних ситуацій, проявів агресії; психомоторика дітей наразі відзначається зниженням похвлявлень жестикуляції, відсутністю психомоторного напруження. Більшість дітей виявляють розвинення комунікативних навичок, бажання вступати у мовну взаємодію з однолітками та педагогами. Батьки відмічають зниження у дітей емоційного напруження, зменшення часу розставання в садку, збільшення бажання дітей ділитися інформацією про те як минув час у ЗДО тощо.

Висновки. Дитячий садок – новий, незвичний осередок життя дошкільника. Від особливостей підходу, додаткових впливів та попередньої підготовки залежатиме швидкість адаптації малюка до нових умов. Адаптація дітей до дитячого садка багатогранний процес, який потребує плідної співпраці батьків та педагогів, регулярного моніторингу особливостей перебігу пристосування дітей, впровадження корекційних заходів з метою полегшення цього періоду за потреби. Здійснене нами дослідження з вивчення специфіки адаптації дітей молодшої дошкільної групи до приватного ЗДО показало, що у ході співпраці з педагогічним колективом з впровадження нашої педагогічної розробки та завдяки індивідуальному підходу до кожної дитини, малій кількості дітей у групі, співробітництву з батьками вихованців можна досягти суттєвих змін в адаптаційному процесі.

Список використаних джерел

1. Використання здоров'язбережувальних технологій у період адаптації дітей до дошкільного навчального закладу / О.А. Гнізділова, С.С. Бурсова. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія* / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 361-367.
2. Гавриш Н., Шкляр Н. Ласкаво просимо, або як полегшити адаптацію малюків. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 7. С. 29–34.
3. Стреж Л.В. Сходинки адаптації дітей раннього віку/ Людмила Стреж. К.: Шк. Світ, 2009. 128 с.